

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 28. tammikuuta 2022
(OR. en)

5783/22

TELECOM 31
DIGIT 21
CYBER 32
COMPET 56
RECH 48
PI 9
MI 69
EDUC 34
JAI 110
ENFOPOL 45
COSI 29

SAATE

Lähettäjä: Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine
DEPREZ

Saapunut: 27. tammikuuta 2022

Vastaanottaja: Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopan unionin neuvoston
pääsihteeri

Kom:n asiak. nro: COM(2022) 28 final

Asia: Eurooppalainen julistus digitaalisen vuosikymmenen digitaalisista
oikeuksista ja periaatteista

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2022) 28 final.

Liite: COM(2022) 28 final

Bryssel 26.1.2022
COM(2022) 28 final

Eurooppalainen julistus

digitaalisen vuosikymmenen digitaalisista oikeuksista ja periaatteista

Eurooppalainen julistus digitaalisen vuosikymmenen digitaalisista oikeuksista ja periaatteista

Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio antavat jäljempänä esitetyn juhlallisen julistuksen digitaalisen vuosikymmenen digitaalisista oikeuksista ja periaatteista

Johdanto

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Digitalisaatio vaikuttaa ihmiselämän kaikkiin osa-alueisiin. Se tarjoaa merkittäviä mahdollisuuksia elämänlaadun parantamiseen, innovointiin, talouskasvuun ja kestävyys, mutta se asettaa myös uusia haasteita yhteiskuntien ja talouksien rakenteelle, turvallisuudelle ja vakaudelle. Digitalisaation kiihtymisen myötä Euroopan unionin on aika täsmentää, miten sen arvoja ja perusoikeuksia olisi sovellettava verkkoympäristössä.
- (2) Parlamentti on useaan otteeseen kehottanut varmistamaan, että digitalisaatiota koskevassa unionin lähestymistavassa noudatetaan kaikilta osin perusoikeuksia, kuten tietosuojaa ja syrjimättömyyttä, sekä periaatteita, kuten teknologia- ja verkko neutraaliutta ja osallistavuutta¹. Se on myös kehottanut vahvistamaan käyttäjien oikeuksien suojelua digiympäristössä².
- (3) Aiempien aloitteiden, kuten sähköistä hallintoa koskevan Tallinnan julkilauseuman ja digiyhteiskunnasta ja arvopohjaisesta digitaalisesta hallinnosta annetun Berliinin julistuksen, pohjalta neuvosto kehotti verkkodemokratiaa koskevassa julistuksessa ”Lisbon Declaration – Digital Democracy with a Purpose” luomaan digitalisaation mallin, joka vahvistaa inhimillistä ulottuvuutta digiekosysteemeissä, ja jonka ytimessä ovat digitaaliset sisämarkkinat. Neuvosto peräänkuulutti myös digitaalisen siirtymän mallia, jolla varmistetaan, että teknologia auttaa ilmastotoimien toteuttamisessa ja ympäristön suojelemisessa.
- (4) Digitalisaatiota koskeva EU:n visio asettaa ihmiset keskeiseen asemaan, lisää heidän vaikutusmahdollisuuksiaan ja edistää innovatiivisia yrityksiä. Komissio on äskettäin esittänyt ”Polku digitaaliselle vuosikymmenelle” -ohjelmaa koskevan päätösehdotuksen, jossa esitetään tämän vision saavuttamista edistävät, neljään pääkohtaan (digiosaaminen, digitaaliset infrastruktuurit, yritysten digitalisaatio ja julkisten palvelujen digitalisaatio) perustuvat konkreettiset digitaaliset tavoitteet. Unionin tavassa digitalisoida yhteiskuntia ja taloutta olisi otettava huomioon digitaalinen itsenäisyys, osallisuus, tasa-arvo, kestävyys, häiriönsietokyky, turvallisuus, luottamus, elämänlaadun parantaminen, ihmisten oikeuksien ja toiveiden kunnioittaminen, minkä lisäksi sen avulla olisi edistettävä dynaamista, resurssitehokasta ja oikeudenmukaista taloutta ja yhteiskuntamallia unionissa.
- (5) Julistuksessa pyritään selittämään yhteisiä poliittisia aikomuksia. Sen lisäksi, että siinä palautetaan mieleen digitalisaation kannalta merkittävimmät oikeudet, sen olisi toimittava lähtökohtana yrityksille ja muille asiaankuuluville toimijoille uusien teknologioiden kehittämisessä ja käyttöönotossa. Julistuksen olisi myös ohjattava poliittisia päättäjiä, kun he pohtivat näkemystään digitalisaatiosta seuraavien seikkojen osalta: digitalisaation toteuttaminen ihmislähtöisesti; perustana oleva yhteisvastuu ja

¹ 2020/2216(INI)

² 2020/2018(INL); 2020/2019(INL); 2020/2022(INI); 2020/2012(INL); 2020/2014(INL); 2020/2015(INI); 2020/2017(INI)

osallisuus; valinnanvapauden merkityksen korostaminen; osallistuminen digitaaliseen julkiseen tilaan; turvallisuus ja voimaannuttaminen sekä kestävyys.

- (6) Digiyhteiskunnan ja talouden demokraattista valvontaa olisi edelleen vahvistettava oikeusvaltioperiaatetta, tehokasta oikeudenkäyttöä ja lainvalvontaa kaikilta osin kunnioittaen. Tämä julistus ei vaikuta laillisten oikeuksien käytön laillisiin rajoituksiin oikeuksien sovittamiseksi yhteen muiden oikeuksien käytön kanssa eikä välttämättömiin ja oikeasuhteisiin yleisen edun mukaisiin rajoituksiin. Unionin olisi tehtävä julistusta tunnetuksi suhteissaan muihin kansainvälisiin järjestöihin ja kolmansiin maihin. Sen olisi pyrittävä siihen, että periaatteet toimivat inspiraationa kansainvälisille kumppaneille, jotta ne voivat toteuttaa digitalisaatiota, jossa ihmiset ja heidän ihmisoikeutensa asetetaan keskeiseen asemaan kaikkialla maailmassa.
- (7) Tämä julistus perustuu nimenomaisesti EU:n primaarioikeuteen, erityisesti Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen, Euroopan unionin perusoikeuskirjaan ja Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön, sekä sekundaarilainsäädäntöön. Se perustuu myös Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilariin ja täydentää sitä. Se on luonteeltaan toteava eikä sellaisenaan vaikuta oikeussääntöjen sisältöön tai soveltamiseen.
- (8) Digitaaliperiaatteiden edistäminen ja täytäntöönpano on unionin ja sen jäsenvaltioiden toimivaltansa puitteissa ja täysin unionin oikeuden mukaisesti tekemä yhteinen poliittinen sitoumus. Komissio on ehdottanut, että parlamentille ja neuvostolle toimitettava digitaalisen vuosikymmenen tilaa koskeva vuosikertomus kattaisi digitaalisten periaatteiden seurannan.

Julistus digitaalisen vuosikymmenen digitaalisista oikeuksista ja periaatteista

Tavoitteena on edistää eurooppalaista tapaa toteuttaa digitaalinen siirtymä ihmislähtöisesti. Julistus perustuu eurooppalaisiin arvoihin ja hyödyttää kaikkia yksityishenkilöitä ja yrityksiä.

Julistamme näin ollen seuraavaa:

I luku: Digitalisaation toteuttaminen ihmislähtöisesti

Digitalisaatio toteutetaan Euroopan unionissa ihmislähtöisesti. Teknologian olisi palveltava ja hyödytettävä kaikkia eurooppalaisia ja tarjottava heille mahdollisuus jatkaa pyrkimyksiään täysin turvallisesti ja niin, että heidän perusoikeuksiaan kunnioitetaan kaikilta osin.

Sitoudumme

- vahvistamaan demokraattista kehystä sellaista digitalisaatiota varten, joka hyödyttää kaikkia ja parantaa kaikkien eurooppalaisten elämää
- toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että unionin arvoja ja unionin lainsäädännössä tunnustettuja yksilöiden oikeuksia kunnioitetaan sekä verkossa että sen ulkopuolella
- edistämään kaikkien julkisten ja yksityisten digitaalialan toimijoiden vastuullista ja huolellista toimintaa turvallisen digiympäristön varmistamiseksi
- edistämään aktiivisesti tätä digitalisaatiota koskevaa visiota myös kansainvälisissä suhteissamme.

II luku: Yhteisvastuu ja osallisuus

Kaikilla olisi oltava mahdollisuus käyttää ihmisiä yhdistävää teknologiaa, jolla ihmisiä ei erotella. Digitalisaation olisi edistettävä oikeudenmukaista yhteiskuntaa ja taloutta unionissa.

Sitoudumme

- varmistamaan, että teknologisissa ratkaisuissa kunnioitetaan ihmisten oikeuksia, mahdollistetaan niiden harjoittaminen ja edistetään osallisuutta
- toteuttamaan digitalisaatiota, jossa ketään ei jätetä jälkeen; siinä olisi otettava huomioon erityisesti ikääntyneet, vammaiset, syrjäytyneet, haavoittuvassa asemassa olevat tai äänioikeudettomat henkilöt sekä heidän puolestaan toimivat henkilöt
- kehittämään asianmukaisia puitteita, jotta kaikki digitalisaatiosta hyötyvät markkinatoimijat kantaisivat sosiaalisen vastuunsa ja osallistuisivat oikeudenmukaisesti ja oikeasuhteisesti julkisten hyödykkeiden, palvelujen ja infrastruktuurien kustannuksiin kaikkien eurooppalaisten eduksi.

Verkkoyhteydet

Koko EU:n väestöllä olisi oltava mahdollisuus kohtuuhintaisiin ja nopeisiin digitaalisiin yhteyksiin.

Sitoudumme

- varmistamaan erinomaiset verkkoyhteydet kaikille heidän asuinpaikastaan ja tuloistaan riippumatta
- suojelemaan neutraalia ja avointa internetiä, jossa sisältöä, palveluja ja sovelluksia ei estetä tai heikennetä perusteettomasti.

Digitaalinen koulutus ja osaaminen

Jokaisella on oikeus koulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen ja jokaisella olisi oltava mahdollisuus hankkia kaikki digitaaliset perustaidot ja edistynyttä digiosaamista.

Sitoudumme

- edistämään ja tukemaan pyrkimyksiä hankkia kaikkiin oppilaitoksiin verkkoyhteydet, infrastruktuuri ja välineet
- tukemaan toimia, joiden avulla oppijat ja opettajat voivat omaksua ja jakaa kaikki tarvittavat digitaidot ja -osaamisen, jotta he voivat osallistua aktiivisesti talous- ja yhteiskuntaelämään sekä demokraattisiin prosesseihin
- antamaan kaikille mahdollisuuden täydennys- ja uudelleen koulutuksen avulla sopeutua muutoksiin, joita työn digitalisaatio aiheuttaa.

Työolot

Jokaisella on oikeus oikeudenmukaisiin, terveellisiin ja turvallisiin työoloihin ja asianmukaiseen suojeluun digiympäristössä samoin kuin fyysisessä työpaikassa työsuhteen asemasta, työtavasta tai kestosta riippumatta.

Sitoudumme

- varmistamaan, että kaikilla on mahdollisuus olla tavoittamattomissa ja hyötyä työ- ja yksityiselämän tasapainoa koskevista suojatoimista digiympäristössä.

Digitaaliset julkiset palvelut verkossa

Jokaisella olisi oltava mahdollisuus käyttää kaikkia keskeisiä julkisia palveluita verkossa kaikkialla unionissa. Ketään ei saa pyytää toimittamaan tietoja useammin kuin on tarpeen digitaalisia julkisia palveluja käytettäessä.

Sitoudumme

- varmistamaan, että kaikille eurooppalaisille tarjotaan esteetön, turvallinen ja luotettava digitaalinen identiteetti, joka mahdollistaa monenlaisten verkkopalvelujen käytön
- varmistamaan, että valtion hallussa olevat tiedot ovat laajasti saatavilla ja uudelleenkäytettävissä
- helpottamaan ja tukemaan ihmisten tarpeisiin suunniteltujen digitaalisten terveys- ja hoitopalvelujen, myös terveystietojen, saumatonta, turvallista ja yhteentoimivaa saatavuutta kaikkialla unionissa.

III luku: Valinnanvapaus

Vuorovaikutus algoritmien ja tekoälyjärjestelmien kanssa

Kaikille olisi annettava mahdollisuus hyötyä tekoälyn eduista tekemällä omia tietoon perustuvia valintoja digiympäristössä, samalla kun heitä suojellaan terveydelle, turvallisuudelle ja perusoikeuksille aiheutuvilta riskeiltä ja haitoilta.

Sitoudumme

- varmistamaan algoritmien ja tekoälyn käytön avoimuuden ja ihmisten vaikutusmahdollisuudet ja tiedonsaannin heidän toimiessaan vuorovaikutuksessa niiden kanssa
- varmistamaan, että algoritmijärjestelmät perustuvat asianmukaisiin tietoa-aineistoihin, jotta vältetään laitton syrjintä ja mahdollistetaan se, että ihmiset suorittavat ihmisiin vaikuttavien tulosten valvontaa
- varmistamaan, että teknologiaa, kuten algoritmeja ja tekoälyä, ei käytetä ihmisten valintojen ennalta määrittämiseen esimerkiksi terveydenhuollossa, koulutuksessa, työllisyysessä ja yksityiselämässä
- säätämään suojatoimista, joilla varmistetaan, että tekoäly ja digijärjestelmät ovat turvallisia ja että niitä käytetään ihmisten perusoikeuksia kaikilta osin kunnioittaen.

Oikeudenmukainen verkkoympäristö

Jokaisen olisi voitava valita käyttämänsä verkkopalvelut objektiivisten, avointen ja luotettavien tietojen perusteella.

Kaikilla olisi oltava mahdollisuus kilpailla oikeudenmukaisesti ja innovoida digiympäristössä.

Sitoudumme

- varmistamaan turvallisen ja oikeudenmukaisen verkkoympäristön, jossa perusoikeuksia suojellaan ja alustojen, erityisesti suurten toimijoiden ja portinvartijoiden, vastuut on määritelty tarkasti.

IV luku: Osallistuminen digitaaliseen julkiseen tilaan

Kaikilla olisi oltava pääsy luotettavaan, monimuotoiseen ja monikieliseen verkkoympäristöön. Monimuotoisen sisällön saatavuus edistää moniarvoista julkista keskustelua, ja se mahdollistaa jokaisen osallistumisen demokraattiseen prosessiin.

Jokaisella on oikeus sananvapauteen verkkoympäristössä ilman pelkoa sensuroinnista tai uhkailusta.

Jokaisella olisi oltava käytössään keinot ottaa selvää käyttämiensä mediapalvelujen omistajasta ja niiden valvojasta.

Koska erittäin suurten verkkoalustojen tarjoamien palvelujen rooli yleisen mielipiteen ja keskustelun muovaamisessa on merkittävä, kyseisten verkkoalustojen olisi tuettava vapaata demokraattista keskustelua verkossa. Niiden olisi lievennettävä palveluistaan ja niiden käytöstä, mukaan lukien niiden käytöstä disinformaatiokampanjoissa, aiheuttavia riskejä, ja suojeltava sananvapautta.

Sitoudumme

- tukemaan digiteknologian kehittämistä ja parasta käyttöä kansalaisvaikuttamisen ja demokraattisen osallistumisen edistämiseksi
- jatkamaan perusoikeuksien, erityisesti sananvapauden ja tiedonvälityksen vapauden, turvaamista verkossa
- toteuttamaan toimenpiteitä kaikenlaisen laittoman sisällön torjumiseksi suhteessa siitä mahdollisesti aiheutuvaan vahinkoon ja kunnioittaen kaikilta osin oikeutta sananvapauteen ja tiedonvälityksen vapauteen ja asettamatta yleisiä valvontavelvoitteita
- luomaan verkkoympäristön, jossa ihmisiä suojellaan disinformaatiolta ja muulta haitalliselta sisällöltä.

V luku: Turvallisuus ja voimaannuttaminen

Suojattu ja turvallinen verkkoympäristö

Kaikilla olisi oltava mahdollisuus käyttää turvallisia ja yksityisyyttä suojaavia digiteknologioita, -tuotteita ja -palveluja.

Sitoudumme

- suojaamaan yksityishenkilöitä, yrityksiä ja julkisia laitoksia kyberrikollisuudelta, muun muassa tietoturvaloukkauksilta ja kyberhyökkäyksiltä. Tähän sisältyy digitaalisen identiteetin suojaaminen identiteettivarkaudelta tai manipuloinnilta;
- torjumaan niitä, jotka pyrkivät heikentämään verkkoturvallisuutta ja eurooppalaisten verkkoympäristön eheyttä tai jotka edistävät väkivaltaa ja vihaa digitaalisin keinoin, ja asettamaan kyseiset tahot vastuuseen.

Yksityisyyden suoja ja yksilön suorittama tietojen valvonta

Jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan verkossa. Tähän oikeuteen kuuluu sen valvonta, miten tietoja käytetään ja kenen kanssa ne jaetaan.

Jokaisella on oikeus viestintänsä ja sähköisissä laitteissaan olevien tietojensa luottamuksellisuuteen, eikä kukaan saa joutua laittomien valvonta- tai kuuntelutoimenpiteiden kohteeksi verkossa.

Jokaisen olisi voitava määrittää digitaalinen perintönsä ja päättää, mitä tapahtuu heitä koskeville julkisesti saatavilla oleville tiedoille heidän kuolemansa jälkeen.

Sitoudumme

- varmistamaan mahdollisuuden siirtää henkilötietoja helposti eri digipalvelujen välillä.

Lapsia ja nuoria olisi suojeltava ja heidän vaikutusmahdollisuuksiaan olisi lisättävä verkossa

Lapsille ja nuorille olisi annettava mahdollisuus tehdä turvallisia ja tietoon perustuvia valintoja ja ilmaista luovuuttaan verkkoympäristössä.

Eri ikätasolle sopivan materiaalin pitäisi parantaa lasten kokemuksia ja lisätä hyvinvointia ja osallistumista digiympäristöön.

Lapsilla on oikeus saada suojelua kaikilta rikoksilta, jotka tehdään tai joita helpotetaan digiteknologian avulla.

Sitoudumme

- edistämään myönteistä, eri ikätasolle sopivaa ja turvallista digiympäristöä lapsille ja nuorille
- tarjoamaan kaikille lapsille mahdollisuuden hankkia tarvittavat taidot ja osaamisen, jotta he voivat navigoida aktiivisesti ja turvallisesti verkkoympäristössä ja tehdä tietoon perustuvia valintoja verkossa
- suojelemaan kaikkia lapsia haitalliselta ja laittomalta sisällöltä, hyväksikäytöltä, manipuloinnilta ja väärinkäytöltä sekä estämään sen, että digitaalista tilaa käytetään rikosten tekemiseen tai niiden helpottamiseen.

VI luku: Kestävyys

Merkittävien ympäristöhaittojen välttämiseksi ja kiertotalouden edistämiseksi digituotteet ja -palvelut olisi suunniteltava, tuotettava, käytettävä, hävitettävä ja kierrätettävä siten, että niiden kielteiset ympäristö- ja sosiaaliset vaikutukset minimoidaan.

Kaikilla olisi oltava mahdollisuus saada täsmällistä ja helppotajuista tietoa digituotteiden ja -palvelujen ympäristövaikutuksista ja energiankulutuksesta ja tehdä sen pohjalta vastuullisia valintoja.

Sitoudumme

- tukemaan sellaisen kestävä digiteknologian kehittämistä ja käyttöä, jolla on mahdollisimman vähän ympäristö- ja sosiaalisia vaikutuksia
- kehittämään ja ottamaan käyttöön digiratkaisuja, joilla on myönteisiä ympäristö- ja ilmastovaikutuksia.